

Dominik Flisiak (Kielce)

Memorandum organizacji Irgun Cwai Leumi dotyczące stworzenia państwa żydowskiego w Palestynie. Przyczynek do badań nad działalnością syjonistów – rewizjonistów w powojennej Polsce

Prezentowane memorandum pochodzi z pierwszej połowy 1947 r., kiedy na forum Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) trwała dyskusja nad rozwiązaniem konfliktu żydowsko-arabskiego w Palestynie, od 1918 r. znajdującej się pod kontrolą Wielkiej Brytanii. W międzyczasie pojawiało się wiele różnych idei zmierzających do pogodzenia dwóch mieszkających tam narodów. Autorami tego dokumentu byli członkowie założonej przez Włodzimierza Żabotyńskiego w 1931 r. syjonistyczno-rewizjonistycznej organizacji paramilitarnej Irgun Cwai Leumi¹ (w skrócie Irgun lub Ecel). Został on przekazany przedstawicielom państw członkowskich ONZ i zwolennikom Żabotyńskiego, którzy nielegalnie działali w powojennej Polsce.

W celu jak najlepszego zaprezentowania tematu scharakteryzowane po krótko zostaną m.in. ideologiczne założenia syjonizmu rewizjonistycznego oraz działalność zwolenników tego ruchu w Palestynie w trakcie II wojny światowej i kilka lat po jej zakończeniu. Zaprezentowane zostaną także podstawowe informacje dotyczące funkcjonowania zwolenników Żabotyńskiego w powojennej Polsce.

Syjonizm rewizjonistyczny był skrajnie prawicowym odłamem tego ruchu. Jego założycielem był urodzony w Odessie Włodzimierz Żabotyński (1880–1940)². Poważna część jego kariery politycznej związana była z działalnością paramilitarną. W 1903 r., po tym jak rosyjski narodowcy wywołali pogrom w Odessie, Żabotyński współtworzył żydowską samoobronę³. Z kolei w trakcie I wojny światowej założył dwie organizacje wojskowe, które wspierały wysiłek wojenny Wielkiej Brytanii w walce z Otomańską Turcją. Pierwszą z nich był liczący 600 osób Zion Mule Corps⁴, którego członkowie brali udział w walkach na półwyspie Gallipoli. W latach 1917–1918 za zgodą Anglików powołał zaś Legion Żydowski, który brał udział w walkach

¹ L. Weinbaum, *A Marriage of Convenience. The New Zionist Organization and the Polish Government 1936 – 1939*, New York 1993, s. 126.

² D. K. Heller, *Między obroną a atakiem: syjoniści-rewizjoniści wobec przemocy antyżydowskiej w Polsce w latach trzydziestych*, „Kwartalnik Historii Żydów” 2016, nr 2, s. 408.

³ A. Perlmutter, *The life and time of Menachem Begin*, New York 1987, s. 43.

⁴ J. Zineman, *Historia syjonizmu. Od czasów najdawniejszych do chwili obecnej*, Warszawa 1946, s. 247.

z Turkami w Palestynie⁵. Najważniejszymi współpracownikami Żabotyńskiego byli Józef Trumpeldor (1880–1920) i John Henry Patterson (1867–1947)⁶.

Idea syjonizmu rewizjonistycznego wykrystalizowała się w pierwszej połowie lat 20. XX w. Jej zwolennicy funkcjonowali wokół kół Brit Hacochar, czyli Unii Syjonistów Rewizjonistów. Dzieliła się ona na organizacje krajowe, a te na grupy miejscowe, czyli znajdujące się tam, gdzie działali sympatycy prawicy syjonistycznej⁷. Na czele Brit Hacochar stał Żabotyński jako prezydent. Ważnym elementem ideologii tej grupy, oprócz postulatu jak najszybszego odtworzenia państwa żydowskiego i niechęci do lewicy, był militarizm⁸. Miał on być skierowany wyłącznie na odbudowę własnego państwa w Palestynie. Zwolennicy Żabotyńskiego swoją koncepcję realizowali w przysposobieniu wojskowym, w ramach, którego urządzano biwaki, przeprowadzano długodystansowe rajdy, poznawano różne sztuki walki, np. pałką czy szablą⁹. Te umiejętności mieli wykorzystywać do obrony Żydów zarówno w Palestynie, jak i w krajach diaspory¹⁰. Wartym zaznaczenia jest fakt, że wyżej wspomniane ćwiczenia miały miejsce za przyzwoleniem władz polskich i przy wsparciu wojska, zwłaszcza w obszarze szkoleń¹¹.

Sympatycy prawicy syjonistycznej w swojej działalności nawiązywali do historycznych i starotestamentowych postaci takich jak Saul, Dawid, Salomon czy Machabeusz¹². Cenili również powstańców żydowskich, np. zelotów, którzy na początku naszej ery bez powodzenia próbowali zrzucić jarzmo rzymskiej okupacji. Nie bez znaczenia był szacunek, który okazywali ruchom studenckim powstałym w dobie romantyzmu i działającym do połowy XIX w. Wartym wspomnienia jest fakt, że poezja

⁵ Zob.: W. Żabotyński, *Di geszichte fun Idiszen Legion: a bintel ferzenliche zichroines funem grinder un szafer fun Idiszen Legion*, Warszawa 1937, tenże, *Dzieje Legionu Żydowskiego*, Kraków 1934.

⁶ Trumpeldor urodził się w 1880 r. w Petergorsku na Kaukazie. Był uczestnikiem wojny rosyjsko – japońskiej (1904–1905) i za zasługi oddane na polach bitew został pierwszym żydowskim oficerem nie-konwertytą, tj. wyznającym judaizm w wojsku Rosji carskiej. Zginął w 1920 r. w miejscowości Tel Chaj, w czasie arabskich ataków wymierzonych w Żydów. W trakcie tych zamieszek Żabotyński próbował zorganizować żydowską samoobronę. Brytyjczycy zarządzający wówczas Palestyną skazali go na kilka miesięcy więzienia. Patterson z kolei urodził się w Irlandii i był protestantem. Wspierał żydowskie dążenia do utworzenia ich państwa w Palestynie. A. Grabski, *Działalność komunistów wśród Żydów w Polsce (1944–1949)*, Warszawa 2004, s. 170; Idem, *Centralny Komitet Żydów w Polsce (1944–1950)*. Historia polityczna, Warszawa 2015, s. 270; J. Perelman, *Rewizjonizm w Polsce 1922–1936*, Warszawa 1937, s. 121; J.H. Patterson, *With the Zionists in Gallipoli*, London, Hutchinson, 1916, tenże, *With the Judeans in the Palestine Campaign*, London, Hutchinson, 1922.

⁷ Zob.: *Encyklopedia palestyńska*, Kraków – Warszawa 1939, t. 1, z.7, s. 427–442.

⁸ W. Żabotyński, *Ideologia Bejtaru*, Lwów 1934, s. 21.

⁹ Film „Betar”, reżyseria Robert Kaczmarek na podstawie scenariusza Piotra Gontarczyka

¹⁰ Zob.: J. Halperin, *Sze'elat ha-bitahon ha-ivri: ikronej ha-strategia we-ha-taktika szel ha havana ha-ivrit*, Warszawa 1934.

¹¹ Patrz: J. Ochmann, *Polski rodowód „wojowniczości” syjonizmu*, „Res Polticae” 2015, t. VII, s. 163–197; T. Snyder, *Czarna ziemia. Holocaust, jako ostrzeżenie*, przekł. Bartłomiej Pietrzyk, Warszawa 2015, s. 11–89; L. Weinbaum, *A Marriage of Convenience. The New Zionist Organization and the Polish Government 1936–1939*, New York 1993.

¹² A. Perlmutter, op. cit., s. 56.

Mickiewicza¹³ i proniepodległościowa działalność Józefa Piłsudskiego były swego rodzaju inspiracjami, a nawet punktem odniesienia dla ruchu Żabotyńskiego¹⁴.

Istotnym jest także fakt, że pamięć o wyżej wspomnianych zelotach była ściśle związana z najbardziej radykalną frakcją wśród zwolenników Żabotyńskiego, czyli z tzw. rewizjonistami maksymalistami. Krąg ten uważał, że tylko na drodze przemocy i ataków terrorystycznych wymierzonych w Brytyjczyków, których uważali za okupantów, można odtworzyć państwo żydowskie¹⁵. Wśród maksymalistów były także osoby, które w palestyńskiej gazecie „Chazit ha-Am” wypowiadały się z szacunkiem o antykomunizmie faszyzmu włoskiego i niemieckiego oraz podkreślały, jakkolwiek na wyrost, że większy antysemityzm panował w Rosji sowieckiej niż w III Rzeszy¹⁶. Żabotyński natomiast z całą mocą przeciwstawiał się pozytywnemu ocenianiu systemów panujących w Italii i Niemczech¹⁷.

W 1931 r. powstał Irgun, który był wyrazem niechęci wobec centrowych i lewicowych syjonistów. Zwolennicy Żabotyńskiego oskarżali te odłamy o zbytnią uległość wobec władz brytyjskich i oddalanie momentu odbudowy państwa żydowskiego. Do 1937 r. sympatycy Irgunu działali w ramach paramilitarnej organizacji Hagana, która była związana ze Światową Organizacją Syjonistyczną (ŚOS), dopiero później zaczęli funkcjonować samodzielnie¹⁸. Ecel/Irgun posiadał swój hymn pt.: *Nieznanzi żołnierze*. Jego autorem był pochodzący z Suwałk Abraham Stern, który używał pseudonimu Jair. Symbolem tej organizacji była ręka, a przy niej karabin znajdujące się nad obszarem wyrysowanego przyszłego państwa żydowskiego. Obok zaś umieszczono napis: „Tylko tak”¹⁹.

Szefem Irgunu został Żabotyński, a jedną z osób odpowiedzialnych za funkcjonowanie paramilitarnej organizacji był Dawid Razieli²⁰. Członkowie Ecel w odpowiedzi na arabskie ataki wymierzone w Żydów odpowiadali działaniami odwetowymi i terrorystycznymi, m.in. z marca i listopada 1937 r. oraz z 1938 r.²¹. Część akcji tej organizacji wymierzona była w przeciwników politycznych. W połowie 1939 r. zwolennicy Żabotyńskiego uszkodzili linie telefoniczne w części Tel Awiwu i Jerozolimy²².

¹³ L. Weinbaum, op. cit., s. 34.

¹⁴ M. Wójcicki, Podstawy teoretyczne ideologii rewizjonizmu syjonistycznego oraz ich wpływ na kształt myśli państwowej ruchu, „Kwartalnik Historii Żydów” 2007, nr 3 (223), s. 299.

¹⁵ D. K. Heller, op. cit., s. 409.

¹⁶ T. Segev, *Siądmy milion. Izrael – piętno zagłady*, Warszawa 2012, s. 26–27.

¹⁷ Ibidem, s. 27.

¹⁸ E. Kossoy, Żydowskie podziemie zbrojne w Palestynie i jego polskiego powiązania, „Zeszyty Historyczne” (Biblioteka Kultury) 2006, tom CLVIII, s. 63.

¹⁹ A. Perlmutter, op.cit., s. 141.

²⁰ Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej (dalej: AIPN), sygn. BU 01178/1778, *Perla Szlomo Nachum*, k. 111.

²¹ C. Shindler, *Historia współczesnego Izraela*, Warszawa 2011, s. 61.

²² „Nowy Dziennik”, 1939, nr 168, s. 6.

Prawicowa i radykalna wersja syjonizmu budziła spore kontrowersje wśród osób odpowiadających za funkcjonowanie Światowej Organizacji Syjonistycznej (ŚOS), która skupiała środowiska zmierzające do odtworzenia państwa żydowskiego w Palestynie. Jej przedstawiciele tacy jak choćby Dawid Ben Gurion czy Chaim Weizman oskarżali sympatyków Żabotyńskiego o czerpanie wzorców z włoskiego oraz niemieckiego faszyzmu²³. Z kolei znaczna część syjonistów rewizjonistów krytykowała ŚOS za zbyt powolne ich zdaniem działania zmierzające do powstania państwa żydowskiego w Palestynie. W związku z coraz częściej pojawiającą się krytyką zwolennicy Żabotyńskiego od początku lat 30. XX w. planowali zainicjowanie własnej, niezależnej od ŚOS polityki. Wyżej wspomniany spór spowodował dwa polityczne wydarzenia. Jednym z nich było powstanie w 1933 r. Stronnictwa Państwa Żydowskiego. Byli to syjoniści rewizjoniści skupieni wokół Meira Grossmana (188 –1994), którzy postulowali dalszą działalność w ramach ŚOS²⁴. Z kolei w 1935 r. zwolennicy Żabotyńskiego po przeprowadzonym wśród swoich sympatyków referendum powołali do życia niezależną od ŚOS, Nową Organizację Syjonistyczną²⁵.

We wrześniu 1939 r. wraz z napaścią Niemiec i Rosji sowieckiej na Polskę rozpoczęła się II wojna światowa. Osoby odpowiedzialne za funkcjonowanie Irgunu i Hagany zdecydowały, że w obliczu niemieckiego zagrożenia należy odłożyć na pewien czas spór z Anglią²⁶ i wesprzeć militarny wysiłek aliantów w walce z faszyzmem. Odmiennego zdania byli zwolennicy Sterna, którzy uważali, że to Anglia a nie hitlerowcy stoją na przeszkodzie do utworzenia państwa żydowskiego²⁷. Frakcja to utworzyła własną, niezależną organizację bojową o nazwie Lohamej Herut Israel, czyli Wojownicy o Wolność Izraela (Lechi)²⁸. Jej członkowie na przełomie 1940/1941 r. nawiązali kontakt z hitlerowskimi dyplomatami w Bejrucie i Turcji²⁹. W zamian za nieograniczoną żydowską emigrację do Palestyny przedstawiciele Lechi obiecywali przeprowadzanie ataków dywersyjnych na brytyjskie instalacje wojskowe znajdujące się w tej części Bliskiego Wschodu. W myśl składanych wówczas propozycji przyszłe państwo żydowskie miało być oparte na podstawach narodowych i funkcjonować w poprawnych kontaktach z III Rzeszą³⁰.

Propozycja ta została odrzucona. Dnia 12 grudnia 1942 r. Stern został schwytany przez Brytyjczyków i zastrzelony przez policjanta Geoffrey'a J. Mortona. Po jego śmierci

²³ O stosunku zwolenników Żabotyńskiego do faszyzmu zob.: L. Brenner, *The Iron Wall. Zionist Revisionism from Jabotinsky to Shamir*, London 1984.

²⁴ Zob.: I. Kohn, *Stronnictwo Państwa Żydowskiego, jego istota i cele*, Tarnopol 1934.

²⁵ Zob.: W. Żabotyński, *Nowa Organizacja Syjonistyczna*, Kraków 1936.

²⁶ P. Zychowicz, *Tajemnicza śmierć polskiego konsula w Jerozolimie*, „Uważam Rze”, 2011, nr 6, s. 64.

²⁷ W. Michniewicz, *Jeszcze w sprawie Hulanickiego*, „Kultura. Szkice, opowiadania, sprawozdania”, 1958, nr 7/8, s. 191.

²⁸ A. Grabski, op. cit., s. 204.

²⁹ P. Zychowicz, op. cit., s. 65.

³⁰ O historii Lechi zob. m.in.: B. J. Bowyer, *Terror Out of Zion: Irgun Zvai Leumi, Lehi, and the Palestine Underground, 1929–1949*, New York 1977.

ci organizacją Lechi kierowali pochodzący z Polski Icchak Szamir oraz Natan Friedman-Jellin (1913–1980)³¹. Na początku listopada 1944 r. w Kairze ugrupowanie to dokonało zabójstwa brytyjskiego ministra Waltera Edwarda Guinnessa. Powodem tej zbrodni był brak udzielenia pomocy węgierskim Żydom wysyłanych do niemieckich obozów śmierci przez Brytyjczyków. Wartyim zaznaczenia jest fakt, że nieliczni członkowie Irgunu przebywający w okupowanym przez Niemców getcie warszawskim uczestniczyli w tworzeniu pod koniec 1942 r. Żydowskiego Związku Wojskowego³².

Poprawne kontakty między Irgunem a Brytyjczykami skończyły się na początku 1944 r., gdy szefem tej organizacji został Menachem Begin (1913–1992). W kwestiach politycznych krytykował władze Wielkiej Brytanii za prowadzenie działań opóźniającej powstanie państwa żydowskiego. Po klęsce Polski w starciu z siłami Niemiec i Rosji sowieckiej, Begin znalazł się w Wilnie. W czerwcu 1940 r. Litwa znalazła się pod okupacją komunistycznej Rosji. W wrześniu 1940 r. funkcjonariusze NKWD zatrzymali Beginę i skazali go na 8 lat więzienia³³. W wyniku układu Sikorski- Majska został zwolniony i znalazł się w szeregach Armii Polskiej gen. Andersa, która w 1942 r. opuściła Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich i przez Iran oraz Irak dotarła do Palestyny. Liczyła ona 114 tys. Polaków i blisko 6 tys. Żydów zarówno wojskowych, jak i osób cywilnych³⁴.

Poważna część polskich Żydów w Palestynie zdezerterowała, lecz władze polskie celowo nie ścigały uciekinierów³⁵. Begin, uzyskawszy specjalne zezwolenie, opuścił wojsko i został szefem Irgunu. Uważał, że hitlerowskie Niemcy i Włochy zostaną pokonane, więc należało skupić na odtworzeniu państwa żydowskiego; doszło do zawarcia sojuszu między Irgunem a Lechi³⁶. Begin początkowo miał do dyspozycji 250 bojowników. W 1948 r. liczba ta urosła o 2 tys. osób, z czego 800 uczestniczyło w walkach³⁷. W latach 1946–1948 członkowie Lechi dokonali ponad stu zabójstw i działań o charakterze sabotażowym, a irgunowcy w dniu 22 lipca 1946 r. wysadzili w powietrze hotel King Dawid w Jerozolimie, w którym znajdował się urząd brytyjskiej policji³⁸. W wyniku zamachu bombowego zginęło 91 Anglików, Żydów oraz

³¹ A. Perlmutter, op. cit., s. 97.

³² A. Grabski, M. Wójcicki, Żydowski Związek Wojskowy i polscy konspiratorzy. Relacja Pinii Besztimta, „Studia Judaica. 14: 2011 nr 1 (27), s. 187.

³³ Zob.: M. Begin, *Czas białych nocy: opowieść o aresztowaniu i przesłuchaniach Menachema Beginę, z załączeniem protokołów i dokumentów odtajnionych po upadku Związku Radzieckiego*, Kraków – Budapeszt 2010.

³⁴ A. Perlmutter, op. cit., s. 123.

³⁵ E. Kossoy, op. cit., s. 84.

³⁶ W. Michniewicz, op. cit., s. 192.

³⁷ A. Perlmutter, op. cit., s. 123.

³⁸ A. Chojnowski, J. Tomaszewski, *Izrael*, Warszawa 2001, s. 52.

Arabów. Jedną z przyczyną takiej liczby ofiar było zlekceważenie informacji o podłożonej bombie. W 1947 r. irgunowcy zniszczyli brytyjski klub oficerski w Jerozolimie³⁹.

Władze Wielkiej Brytanii, nie mogąc sprawować skutecznej kontroli nad Palestyną, na terenie której przebywała także dająca we znaki ludność arabska, przekazały 2 kwietnia 1947 r. sprawę przyszłości tej części Bliskiego Wschodu pod obrady ONZ. Na forum tej organizacji pojawiały się odmienne plany, co do przyszłości Palestyny. Przedstawiciele m.in. Holandii, Peru, Kanady i Szwecji chcieli powołać dwa państwa powiązane unią gospodarczą, a Jugosławia wraz z Iranem optowały za jednym państwem żydowsko-arabskim⁴⁰. Strona żydowska starała się możliwie jak najszybciej osiągnąć swój cel. Wydawano biuletyny i memoranda, które trafiały nie tylko na forum ONZ, ale także do tych krajów, gdzie rezydowali działacze poszczególnych stronnictw syjonistycznych.

Kwestia działalności struktur syjonistyczno-rewizjonistycznych w Polsce Ludowej, jak do tej pory, nie doczekała się zaawansowanych badań⁴¹. Istniały one od przełomu 1944/1945 do momentu rozbicia struktur przez funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego w 1949 r. Centrum zarządzające znajdowało się w Łodzi. Wśród osób odpowiadających za funkcjonowanie tego ruchu byli: Dawid Drażnin, Szlomo Nachum Perła oraz Perec Laskier⁴². Zwolenników Żabotyńskiego władze komunistyczne oskarżały o prowadzenie „faszystowskiej polityki”⁴³. Główna aktywność tej grupy skupiała się na prowadzeniu emigracji Żydów do Palestyny⁴⁴. Warto podkreślić, że do swoich szeregów przyjmowano tylko te osoby, które w międzywojennej Polsce uczestniczyły już w działalności tego ruchu⁴⁵.

W Łodzi od 1946 r. do połowy 1948 r. grupa ta wydawała biuletyn o nazwie „Wiadomości” („Jedijot”)⁴⁶. Wychodził on raz dwa razy w miesiącu, egzemplarze liczyły maksymalnie 12 stron, i były odbijane na powielaczu. Informacje przekazywano w języku polskim i jidysz. Dotyczyły głównie spraw palestyńskich i ideologicz-

³⁹ Przykładowo 13 maja 1948 r. ponad 120 Żydów w Kfar Etzion zostało zamordowanych po złożeniu broni. C. Shindler, op. cit., s. 68.

⁴⁰ A. Żeromski, *Po obu stronach Jordanu. Historia konfliktu*, Warszawa 1969, s. 60.

⁴¹ Ch. Lazar, *Betar be-szeerit haplite 1945 – 1948*, Tel Awiw 1997, s. 15-29; B. Szaynok, *Walka z syjonizmem w Polsce (1948-1953)*, [w:] *Komunizm: ideologia, system, ludzie*, red. Tomasz Szarota, Warszawa 2001, s. 252- 271; M. Semiczyszyn, *Polski szlak Brichy. Nielegalna emigracja Żydów z Polski w latach 1944- 1947*, [w:] *Między ideologią a socjotechniką: kwestia mniejszości narodowych w działalności władz komunistycznych – doświadczenie polskie i środkowoeuropejskie*, red. M. Semiczyszyn, J. Syrnnyk, Warszawa, Szczecin – Wrocław 2014, s. 255-276. Zob. także artykuł popularnonaukowy: A. Gontarek, *Na usługach UB Dawid Drażnin*, „Biuletyn Gminy Wyznaniowej Żydowskiej w Warszawie”, 2013, nr 2 (71), s. 27-29.

⁴² D. Libionka, L. Weinbaum, *Bohaterowie, hochsztaplerzy, opisywacze wokół Żydowskiego Związku Wojskowego*, Warszawa 2011, s. 37-38.

⁴³ A. Namysło, *Instrukcja MBP dla rozpracowania partii i organizacji działających w społeczeństwie żydowskim z 1946 r.*, „Pamięć i Sprawiedliwość”, 2004, nr 2, s. 357.

⁴⁴ O powojennej działalności syjonistów w Polsce zob.: N. Aleksium, *Dokąd dalej? Ruch syjonistyczny w Polsce (1944-1950)*, Warszawa 2002.

⁴⁵ D. Libionka, L. Weinbaum, op. cit., s. 37.

⁴⁶ AIPN, sygn., BU 01178/1778, *Perła Szlomo Nachum*, k. 43.

nych⁴⁷. Wiadomości pochodziły z dziennika syjonistów-rewizjonistów wychodzącego w Palestynie o nazwie „Ha-Maszkif” („Obserwator”), którego egzemplarze docierały do Polski drogą pocztową na adres Perkala Tobiasza⁴⁸. Osobami odpowiedzialnymi za wydawanie „Wiadomości” byli m.in. Perła i Drażnin. Dodatkowo w 1947 r. zwolennicy Żabotyńskiego raz lub dwa razy wydali jedno- i dwukartkowe ulotki. W powojennej Polsce do początków 1949 r. byli oni praktycznie jedynym ugrupowaniem żydowskim wydającym w sposób nielegalny swoje materiały propagandowe⁴⁹.

Oprócz prezentowanego memorandum pojawiły się inne materiały, np. drukowane w Paryżu przez syjonistów-rewizjonistów biuletyny, ukazujące katastrofalne następstwa brytyjskiej polityki względem mieszkańców Palestyny oraz druki propagandowe wspierającej syjonistów z American League for a Free Palestine, które nawiązywały do walki żydowskich organizacji podziemnych z władzami brytyjskimi⁵⁰. Egzemplarze przychodziły do Polski na adres domowy Drażnina drogą pocztową, m.in. z Paryża, gdzie znajdowało się centrum działalności zwolenników Żabotyńskiego.

W treści memorandum wyłożono ideologiczne założenia syjonizmu rewizjonistycznego. Za fundamentalne uznano założenie państwa żydowskiego, które swym zasięgiem miało obejmować: zachodni brzeg Jordanu, czyli dzisiejszy Izrael, Strefę Gazy, Zachodni Brzeg Jordanu, ziemie położone na wschód od tej rzeki, czyli ówczesną Transjordanię (Jordanię). Członkowie Irgunu twierdzili, że tylko taki kształt państwa będzie zgodny z kryteriami historycznymi, kulturalnymi oraz moralnymi narodu żydowskiego. W myśl ich retoryki, mieszkający tam w starożytności Żydzi stworzyli państwo i wartości cywilizacyjne, które stały się częścią „kultury całej ludzkości”. Podkreślali, że ziemie na wschód i zachód od Jordanu są kolebką ich narodu, tak samo jak zachodnia część Polski odebrana pokonanej III Rzeszy w 1945 r. Twierdzili, że stworzenie Izraela zakończy okres, w którym Żydzi, jako naród bez państwa, padali ofiarą „reakcjonistów, podżegaczy wojennych i wrogów ludzkości” i mieli być roznośicielami „jadu nienawiści rasowej”⁵¹.

Ważnym elementem memorandum stało się podkreślenie antybrytyjskiej postawy syjonistów-rewizjonistów. Dokument ten nie został przekazany delegacji Wielkiej Brytanii, ani krajom od niej uzależnionym. Irgunowcy twierdzili, że Brytyjczycy po zajęciu tej części Bliskiego Wschodu, czynili wszystko, by uniemożliwić odtworzenie państwa żydowskiego. Mieli to czynić poprzez utworzenie Transjordanii, której władze wywodzące się z dynastii Haszymitów w opinii członków Ecel miały być uzależ-

⁴⁷ AIPN, sygn., BU 0259/447, Akta kontrolne sprawy N 321. przeciwko Perle Szlomo Nachum, Drażninowi Dawidowi i Raczek Ozjaszowi osk. z art. 36 M. K. K., k. 167.

⁴⁸ AIPN, sygn., BU 01236/1041, Drażnin Dawid, Perła Finkielsztejn Szloma, Raczek Ozjasz, k. 40 (diaz).
⁴⁹ A. Grabski, *Działalność...*, s. 306.

⁵⁰ AIPN sygn., BU 1560/164, Depozyt Perły Szloma Nachuma: Związek Syjonistyczno-Rewizjonistyczny - materiały, dane statystyczne na temat Żydów (również dzieci) przebywających na terenie Węgier (język niemiecki, język angielski), k. 11-18 i 23-26.

⁵¹ Ibidem, k. 8.

nione od londyńskich decydentów. Anglicy mieli ponadto wpływać negatywnie na relacje arabsko-żydowskie poprzez wywoływanie antyżydowskich zamieszek w Palestynie, które miały miejsce m.in. w 1920, 1929 oraz w latach 1936-1939⁵². Wskazywali, że w okresie międzywojennym władze brytyjskie ograniczały możliwości osadnictwa żydowskiego Żydów w Palestynie. Było to związane z tzw. Białymi Księgami, opracowywanymi w 1922, 1930 i 1939 r. przez Winstona Churchilla, lorda Passfielda i Malcolma McDonalda⁵³. Dotyczyły one kierunków działań brytyjskiej administracji względem tej części Bliskiego Wschodu. Podkreślali, że działanie takie miało swoje konsekwencje że w czasie II wojny światowej, gdy Żydzi trafili do niemieckich obozów śmierci. Irgunowcy uważali, że po 1945 r. nastąpił w Palestynie czas, w którym władze brytyjskie próbowały przy pomocy wojska, policji, zdusić dążenia narodu żydowskiego do odzyskania suwerenności. Podkreślali, że tamtejsza administracja przez wysokie podatki chciała zniszczyć palestyńską gospodarkę. Wpływy z różnych podatków miały zaś być kierowane nie na rozwój, lecz na funkcjonowanie powstałych w 1946 r brytyjskich obozów koncentracyjnych na Cyprze⁵⁴. W istocie były one przeznaczone dla Żydów, którzy nielegalnie próbowali dostać się do Palestyny. Dopiero 17 stycznia 1949 r. zostały one zlikwidowane i zwolniono wówczas 10 280 osób⁵⁵.

W kwestii ludności państwa żydowski konspiratorzy podkreślali dwie kluczowe sprawy. Pierwsza z nich polegała na głoszeniu tezy, że Żydzi stanowią większość w przyszłym państwie żydowskim, a druga wskazywała na chęć uregulowania relacji z Arabami. Opierano się na założeniu, że do liczby Żydów mieszkających na terenach na zachód od Jordanu wliczani być powinni ci, którzy mieszkali w krajach diaspory i chcieli wrócić do Palestyny. Przekonywano, że opinia światowa może dowiedzieć się o tym, jak wielu Żydów zdecyduje się na podróż dopiero wtedy, kiedy zostaną zniesione brytyjskie ograniczenia dotyczące migrowania na obszar Bliskiego Wschodu. W tym celu członkowie Irgunu apelowali do członków ONZ o jak najszybsze wygaszenie władzy brytyjskiej na tym terenie i usunięcie jej wojsk. W kwestii arabskiej obiecywali natomiast, że społeczność ta będzie mogła korzystać z tych samych praw, co Żydzi. Zaznaczali, że wśród prawicowych syjonistów nie ma osób, które odczuwałyby niechęć wobec Arabów. Zauważali, że jedynym ugrupowaniem, które chciało ich przesiedlić z terenów na zachód od rzeki Jordan była brytyjska Partia Pracy, która proponowała wysiedlonym wypłacić odszkodowanie i pomóc w zaadaptowaniu się na innych terytoriach⁵⁶.

⁵² C. Shindler, op.cit., s. 58.

⁵³ Zob. szerzej: B. Cweibaum, N. M. Gerber, I. Schipper, I. Schwarzbard, S. Stendig, A. Tartakower, P. Wasserman, *Encyklopedia palestyńska*, Kraków-Warszawa 1939, t. 1, z. 6, s. 331-342.

⁵⁴ A. Patek, *Wielka Brytania wobec Izraela w okresie pierwszej wojny arabsko-żydowskiej, maj 1948- styczeń 1949*, Kraków 2002, s. 35.

⁵⁵ Ibidem, s. 229.

⁵⁶ J. Gonery, *The British Labour Movement and Zionism*, Londyn 1983, s. 178-179.

Irgunowcy podkreślali, że w przyszłym państwie każda osoba, bez względu na pochodzenie czy przynależność religijną, będzie mieć takie same prawa i obowiązki. Warto podkreślić, że jednym z wydarzeń, które wzbudziło kontrowersje, kładąc się cieniem na relacjach Żydów z ludnością muzułmańską, była bitwa, jaka się rozegrała o arabską wieś Deir Jassin. Miejsowość ta została zaatakowana w dniu 9 kwietnia 1948 r. przez 120 członków Irgunu oraz Lechi. W wyniku walk zginęło 5 bojowników żydowskich a 31 zostało rannych⁵⁷. Po stronie arabskiej poniosło śmierć od 100 do 250 osób, w tym kobiety i dzieci. Nie do końca wiadomo, dlaczego dokonano napadu na tę wioskę, która nie współpracowała z arabskimi terrorystami⁵⁸. Po tej tragedii Dawid Ben Gurion, przyszły pierwszy premier Izraela, określił Begin mianem „Menachema Hitlera”⁵⁹.

W ostatniej części memorandum irgunowcy apelowali do członków ONZ o rozpatrywanie sprawy Palestyny, jako walki między mocarstwem (Anglią) a narodem (Żydami), który dąży do odbudowy własnej państwowości. Zaznaczali, że to członkowie Ecel są na pierwszej linii tego konfliktu⁶⁰.

Ostatecznie w listopadzie 1947 r. Zgromadzenie Ogólne ONZ przegłosowało rezolucję nr 181, w której planowała na terenie Palestyny utworzenie dwóch państw żydowskiego oraz arabskiego. Miały one być połączone unią gospodarczą. Powierzchnia pierwszego wynosiła niewiele ponad 14 tys. km², a drugiego prawie 12 tys. km². Betlejem i Jerozolimę zakwalifikowano jako tereny międzynarodowe, znajdujące się pod opieką ONZ⁶¹. W dniu 14 maja 1948 r. w Tel Awiwie Dawid Ben Gurion ogłosił Deklarację Niepodległości Izraela⁶². Następnego dnia wojska Egiptu, Transjordanii, Libanu, Arabii Saudyjskiej, Syrii oraz Iraku przy wsparciu Arabów palestyńskich dokonały inwazji na nowo powstałe państwo, która trwała do lipca 1949 r. Państwo żydowskie, przy wsparciu udzielonym m.in. przez Czechosłowację, uratowało swój byt, a nawet powiększyło dotychczasowe terytorium⁶³. W walce udział wzięły wszystkie wymienione wcześniej żydowskie organizacje paramilitarne. Warto zaznaczyć, że terytoria palestyńskie, Stefa Gazy i Zachodni Brzeg Jordanu do 1967 r. znajdowały się odpowiednio pod okupacją Egiptu i Transjordanii⁶⁴.

Pod koniec 1948 r. Begin wraz ze swoimi sojusznikami stworzył partię Cherut (Wolność), która była polityczną kontynuacją organizacji Irgun. W swoim progra-

⁵⁷ A. Perlmutter, op. cit., s. 214.

⁵⁸ A. Chojnowski, J. Tomaszewski, op. cit., s. 72.

⁵⁹ P. Smoleński, *Arab strzela, Żyd się cieszy*, Warszawa 2012, s. 21.

⁶⁰ AIPN sygn., BU 1560/164, *Depozyt Perły Szloma Nachuma: Związek Syjonistyczno-Rewizjonistyczny - materiały, dane statystyczne na temat Żydów (również dzieci) przebywających na terenie Węgier (język niemiecki, język angielski)*, k. 10.

⁶¹ A. Patek, op. cit., s. 36-37.

⁶² C. Shindler, op. cit., s. 66.

⁶³ A. Chojnowski, J. Tomaszewski, op. cit., s. 108-109.

⁶⁴ *Ibidem*, k. 98, 152- 153.

mie propagowała odtworzenie państwa żydowskiego po obu stronach rzeki Jordan i akcentowała antyniemieckość. Stronnictwo to miało dwóch konkurentów odnoszących się w swych programach politycznych do idei stworzonej przez Włodzimierza Żabotyńskiego. Jednym z nich była Lista Bojowników (Mifleget HaLohamim), która skupiała niektórych sympatyków organizacji Lechi⁶⁵. Drugim ugrupowaniem było Zohar, w którym znaleźli się aktywiści Nowej Organizacji Syjonistycznej (w 1946 r. wygasła swoją działalność, a jej członkowie powrócili do ŚOS). Partia ta próbowała przeciwstawić się politycznym dążeniom Begin⁶⁶.

Na początku 1949 r. w Izraelu odbyły się pierwsze wybory do Knesetu. Partia Begin otrzymała blisko 50 tys. głosów, czyli ponad 11% poparcia, co przełożyło się na 14 miejsc w 120 osobowym parlamencie⁶⁷. Wyniki partii Zohar okazały się daleko gorsze – nie przekroczyła ona jednoprocentowego progu wyborczego⁶⁸. Z kolei Lista Bojowników miała jednego reprezentanta, Nathana Friedmana Jellina. Na dzisiejszej scenie politycznej Izraela kontynuatorami politycznej myśli Żabotyńskiego jest Israel Beitenu Awigdora Liebermana oraz częściowo Likud Benjamina Netanjahu⁶⁹.

Prezentowany materiał źródłowy pochodzi z Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej – sygn. BU 1560/164 i stanowi depozyt Perły Szlomy Nachuma. Pełna nazwa tej sygnatury to: *Depozyt Perły Szloma Nachuma: Związek Syjonistyczno-Rewizjonistyczny – materiały, dane statystyczne na temat Żydów (również dzieci) przebywających na terenie Węgier (język niemiecki, język angielski etc.)*. Tekst został przygotowany jako maszynopis w języku polskim.

⁶⁵ W swoim programie łączyła elementy związane z lewicowym podejściem do gospodarki i z dążeniem do utworzenia państwa żydowskiego po obu stronach rzeki Jordan. Zob. szerzej: J. Heller, *The Stern Gang – Ideology, Politics and Terror 1940–1949*, London 1995, s. 268–283.

⁶⁶ A. Pelmutter, op. cit., s. 245–246.

⁶⁷ A. Grabski, *Działalność...*, s. 302.

⁶⁸ „Mosty. Biuletyn Haszomer Hacair w Polsce”, 1949, nr 14, s. 1.

⁶⁹ O perypetiach syjonistów-rewizjonistów na izraelskiej scenie politycznej zob.: C. Shindler, *The rise of the Israeli Right: from Odessa to Hebron*, New York 2016; Y. Shapiro, *The road to power: Herut Party in Israel*, New York, 1991.

HAIRGUN HACWAI HALEUMI B'EREC ISRAEL KOMENDA GŁÓWNA

Uwaga: Poniższe memorandum zostało przekazane w New Yorku delegacji wszystkich państw wchodzących w skład Organizacji Narodów Zjednoczonych, z wyjątkiem delegacji Wielkiej Brytanii i jej satelitów

Memorandum

Zgromadziliście się tutaj Panowie dla publicznej dyskusji nad problemem palestyńskim, który stanowi jedno z wielkich historycznych zagadnień ludzkości. Prosimy Panów, abyście w czasie rozważania owego zagadnienia mieli przed oczyma fakty następujące:

Erec Israel (Palestyna) z obydwoma nierozdzielными częściami składowymi swojego terytorium, położonymi na wschód i na zachód rzeki Jordan, stanowi terytorium narodowe Izraela z punktu widzenia wszystkich kryteriów: historycznego, moralnego, kulturalnego, a także – jak poniżej wykazane zostanie – z punktu widzenia etnicznego. Jest ten kraj nasz i ojczyzna nasza. Ojcowie nasi zbudowali w kraju tym swoje suwerenne państwo i w nim stworzyli owe wartości kulturalne, które wraz z dorobkiem kulturalnym innych państw świata starożytnego stały się podwaliną kultury całej ludzkości. Oni to użyźniali ziemię swoją w pocie czoła i bronili jej wolności krwią serdeczną. Oni to poprzez dziesiątki pokoleń stawiali bohatersko czoło najazdom intruzów i śmiało podnosili żagiew buntu przeciwko zaborcom. Oni to byli z ziemi swej wygnani i do niej powrócili. Nie zapomnieli oni o ojczyźnie swojej w długim okresie wygnania, i przynigdy swych praw suwerennych do niej się nie wyrzekli. Tę spójnię nierozzerwalną z krajem ojczystym i owo dążenie do powrotu ku niemu i do jego odbudowy, przekazali ojcowie nasi uświęconą tradycją synom swoim i prawnukom aż po dzień dzisiejszy.

Podnosząc w tym miejscu sprawę związku historycznego między narodem a jego krajem – związku naturalnego i niezwykniętego, jako to wykazane zostało przez rzeczywistość naszego narodu i innych krajów świata – pozwalamy sobie zwrócić uwagę Panów nie tylko na wstęp do Mandatu Palestyńskiego Ligi Narodów, ale i na

oświadczenie ministra spraw zagranicznych Związku Radzieckiego, złożonego na konferencji ministrów spraw zagranicznych w Moskwie w przedmiocie zachodnich granic Polski. W oświadczeniu tym wyjaśnił minister spraw zagranicznych ZSRR, iż zdaniem jego rządu, czynnikiem decydującym w przyłączeniu wschodnich terenów Niemiec do Państwa Polskiego jest fakt, iż na tych terenach- jak wyraził się pan Mołotow – stała kolebka państwowości polskiej i polskiej kultury,, . Innymi słowami – czynnikiem decydującym jest czynnik historyczny.

Przytoczyliśmy tu oświadczenie p. Mołotowa – które w zasadzie swojej przyjęte zostało przez opinię innych rządów – nie po to, aby *uzasadnić* nasze prawo do naszej ojczyzny. Jest naszym przekonaniem, iż nie zachodzi potrzeba jakiegokolwiek uzasadnienia, jako że kraj ten jest ojczyzną braci naszych w sposób tak samo *naturalny*, jak Ameryka jest ojczyzną Amerykanów, Francja ojczyzną Francuzów, a Rosja ojczyzną Rosjan. Przytoczyliśmy ważne oświadczenie jako ilustrację koncepcji, stanowiącej w naszych czasach miernik stosunków międzynarodowych. A przecież miara może być tylko jedna. Musimy jednak podkreślić, iż cytując przykład Polska–Niemcy z punktu widzenia przywrócenia terytorium narodowi wygnanemu zeń obcą przemocą przed dziesiątkami pokoleń, nie mieliśmy w najmniejszej nawet mierze na myśli ludności nieżydowskiej, która na przestrzeni dziejów osiadła w naszym kraju. Nie ma w narodzie naszym takich kół, które by uznawały potrzebę przeniesienia jakichkolwiek grup z pośród nie-żydowskiej ludności naszego kraju zagranicę, wszyscy my, bez żadnych wyjątków, widzimy w synach narodu arabskiego, oraz w synach innych osiadłych na ziemi naszej narodów, pełnoprawnych obywateli naszego wolnego Państwa. *Jedynymi*, którzy w swej proklamacji politycznej żądali transferu ludności arabskiej Palestyny do sąsiednich krajów arabskich, byli przywódcy brytyjskiej Labour Party, będący dziś członkami rządu brytyjskiego.

Z ujarzzeniem Judei przez legiony rzymskie, za zdławieniem zbrojnych powstań bohaterskich jej synów, połączonym z rzezią masową- rozpoczął naród nasz swój byt *anormalny*, jako naród bezdomny, oderwany od ziemi, rozbrojony przez wroga, przemoc i rozproszony po całym świecie. Niemal dwa tysiące lat trwa tragedia naszego narodu. W ciągu całego tego okresu był naród nasz *jedynym* na ziemi, który bez reszty spełniał przykazanie niestosowania siły orężnej. Lecz będąc *jedynym* z pośród narodów świata, który ufność swoją pokładał w sumieniu ludzkości, w jej kulturze i postępie, naród nasz stał się, i był w każdym niemal pokoleniu, nie tylko ofiarą prześladowań, dyskryminacji i ekspulsji, lecz również ofiarą masowych krwawych rzezi i pogromów, które doszły do szczytu z zagładą ponad trzeciej części narodu naszego, z metodycznym wytępieniem sześciu milionów mężczyzn, kobiet i dzieci w dwudziestym stuleciu, w sercu Europy, i w oczach całego świata. Tragedii tej, wykorzystywanej, jak to widzieliśmy w Niemczech i w innych krajach przez wrogów

ludzkości dla własnych ich celów, przez roznosicieli jadu nienawiści rasowej, przez żądnych władzy reakcjonistów i poprzez podżegaczy wojennych, wprowadzających zarzewie waśni pomiędzy narodami i zatruwających serca ludów trucizną wzajemnej nienawiści, tej tragedii, będącej jednym z czynników zagrażających stale pokojowi świata, trzeba położyć kres. A można jej położyć kres tylko i wyłącznie poprzez normalizację warunków egzystencji naszego narodu, to jest poprzez skupienie żyjących na wygnaniu synów jego w wolnej i niepodległej ojczyźnie.

Stanowimy większość bezwzględna Palestyny na wschód i na zachód od Jordanu. Większość składa się z synów naszego narodu, którzy powrócili już do ojczyzny swojej (z nich co najmniej trzecia część zmuszona była przedostać się do Palestyny różnymi drogami, łamiąc nielegalną blokadę, narzuconą krajowi przez brytyjskie władze okupacyjne w formie bądź to jawnej, bądź to ukrytej) oraz z tych jego synów, których liczba sięga milionów, a którzy pragną powrócić do kraju natychmiast, lecz z praw swoich skorzystać nie mogą, ponieważ na drodze ich stanął brytyjski rząd okupacyjny, brytyjska armia okupacyjna, flota i lotnictwo Anglii. Lecz przemoc zbrojna nie jest zdolna przekreślić praw. Etniczna większość żydowska wśród ludności Palestyny jest większością bezwzględną. O tym można się przekonać nawet w przeciągu kilku tygodni lub niewielu miesięcy przez zniesienie nielegalnej blokady ustawionej przez okupantów brytyjskich, która rozdziela kraj od synów narodu żydowskiego, dążących wszelkimi siłami do powrotu do ojczyzny.

Wielka Brytania przywłaszczyła sobie władzę nad krajem naszym w sposób podstępny i chytry. Zapewniła ona, i tak przed Ligą Narodów, iż udzieli pomocy narodowi naszemu w dziele wskrzeszenia jego siedziby narodowej, to znaczy w dziele odrodzenia tego, co ongiś zostało zburzone, innymi słowami, w ustanowieniu niepodległego państwa naszego. Anglia jednak udzieliła zapewnienia tego nie z zamiarem spełnienia zobowiązań swoich, lecz w celu zagarnięcia *jedynowładztwa* nad Palestyną, w oparciu o autorytet międzynarodowego posłannictwa. W tym celu zamknęła Anglia przed naszym narodem wrota jego ojczyzny, w tym celu współdziałała ona z hitlerowskimi Niemcami pośrednio, a nawet i bezpośrednio w dziele zagłady milionów braci naszych w Europie, w tym celu szczyła ona przeciw nam ludność arabską, z którą nie mamy żadnego sporu, i po to organizowali agenci brytyjscy, czterokrotnie w ciągu lat szesnastu, krwawe napady na nasze miasta, kolonie i wsie.

Wielka Brytania zagarnęła władzę nad naszym krajem brutalną siłą, gdy metody charakterystyczne dla angielskiej polityki kolonialnej doprowadziły do wcielenia Palestyny do Imperium Brytyjskiego. Gdy naród nasz, na wzór wszystkich narodów ujarzmionych i pragnących wolności, chwycił za broń dla walki przeciw uciskowi i pohańbieniu, Wielka Brytania zmobilizowała w naszym kraju olbrzymie kontyn-

genty wszystkich rodzajów broni i przeobraziła Palestynę w angielską bazę wojskową dla całego Bliskiego Wschodu.

Władzę nad tą częścią naszego terytorium narodowego, która znana jest pod nazwą Transjordania (to znaczy Palestyny na *wschód* od Jordanu, jako że pozostała część Palestyny nazywaną jest w źródłach historycznych Cisjordanią, czyli Palestyna na *zachód* od Jordanu), zagarnęła Brytania w ten sposób, iż ustanowiła w nim obcego księcia z dynastii Haszymitów, będącego posłusznym jej wasalem. Ta część naszego kraju, która w przeszłości znana była jako spichlerz wschodu, a w okresie rzymskim nazywana była *Palestina Salutaris*, jest dziś pustkowiem, którego ludność nie przekracza trzystu tysięcy. To, co dziś nazywane jest "Królestwem Transjordańskim", nie jest niczym innym jak *kolonią brytyjską*, w której angielskie wojska okupacyjne organizują swoje manewry.

Brytyjska władza okupacyjna w naszym kraju jest władzą najbardziej totalistyczną, jaka w pewnych okresach pojawia się w niektórych krajach. Obywatel zdany jest na łaskę i niełaskę każdego żołnierza i każdego obcego policjanta, który jest uprawniony do zaarrestowania, a nawet do zabicia go pod pozorem obrony „prawa i ładu”. Masowe areszty i deportacje, kary kolektywne i znęcanie się nad obywatelami – oto objawy towarzyszące temu reżimowi gwałtu, który przeobraził naszą ojczyznę w jeden wielki obóz koncentracyjny.

Brytyjska władza okupacyjna w naszym kraju jest reakcyjną władzą ekonomicznego wyzysku. Podatki, zżerające organizm gospodarczy, nakładane na obywateli, przeznaczone są w lwiej części nie na postępek i budowę kraju, lecz na policję, na tajną policję, na wojsko, na więzienia i na obozy koncentracyjne w kraju i poza jego granicami.

W Palestynie panuje stały stan wojenny. Naród nasz, któremu zrabowano ojczyznę, któremu odebrano wolność, i którego podstawa egzystencji została zagrożona, wystąpił do sprawiedliwej walki wyzwolenczej przeciwko ciemności brytyjskiemu, usiłującemu bezskutecznie ujarzmić ojczyznę naszą najokrutniejszymi metodami.

Wbrew istniejącemu stanowi rzeczy, który, jak wykazała rzeczywistość, zagraża pokojowi świata, ojczyzna nasza może być krajem wolności, pokoju i postępu. Obywatele jej, bez względu na przynależność narodową czy religijną, będą korzystać w demokratycznym ustroju żydowskim z absolutnego równouprawnienia we wszystkich dziedzinach życia politycznego, społecznego i gospodarczego. Zakwitnie pustynia, wysuszone zostaną bagna, rzeki staną się źródłem ożywiającej energii. Palestyna – Kraj Izraela – może się stać, i z wyzwoleniem swoim stanie się, silną twierdzą pokoju i braterstwa narodów.

Mając na względzie fakty wyżej przytoczone i wierni uświęconym zasadom ludzkości, w których imieniu, i dla których urzeczywistnienia pragnie działać Organizacja

cja Narodów Zjednoczonych, winni przedstawiciele narodów wolnych i pragnących wolności zażądać i uchwalić:

- Zniesienia brytyjskiej władzy okupacyjnej, bezpośredniej w Palestynie Zachodniej i pośredniej w Palestynie wschodniej;
- Usunięcie brytyjskich wojsk okupacyjnych z naszego kraju;
- Przekazanie władzy nad krajem naszym, demokratycznemu przedstawicielstwu naszego narodu: *Tymczasowemu* Rządowi Żydowskiemu;
- Dopomożenia Rządowi Tymczasowemu w dziele repatriacji synów naszego narodu, pragnących powrotu do swej ojczyzny.

Zwracamy się z niniejszym memoriałem do przedstawicieli wszystkich państw zrzeszonych w Organizacji Narodów Zjednoczonych, z wyłączeniem Wielkiej Brytanii i jej satelitów, i prosimy: aby Organizacja Narodów Zjednoczonych w miarę możliwości swoich, powzięła środki dla zmiany istniejącej sytuacji; nie zezwolenie na grzebanie pod stosami protokołów, ani w proceduralnych zawiłościach komisji i subkomisji, rozwiązania problemu naszego narodu i naszego kraju, a dla tych dwóch zagadnień, które w istocie swojej stanowią jedno, nie innego rozwiązanie jak tylko przywrócenie kraju naszemu narodowi i powrót narodu do kraju własnego. Prosimy nie dopuścić do tego, aby sprawa ta stała się przedmiotem targu pomiędzy sprzecznymi, a stronnymi interesami z istotą zagadnienia nie powiązanymi, ani też do tego, aby została po prostu odroczone przez nieobowiązującą teoretyczną formułę. Prosimy Panów wszystkich przedstawicieli Organizacji Narodów Zjednoczonych widzieć zagadnienie takim jakim jest ono w istocie: nie jako waśń "pomiędzy dwoma społeczeństwami", lecz jako wojnę pomiędzy narodem dążącym do wolności a mocarstwem okupacyjnym, które podstępem i przemocą zagarnęło władzę w ojczyźnie owego narodu, i teraz skazuje jego na zagładę; nie jako przedmiot gry dyplomatycznej, ukrytej czy jawnej i nie jako obiekt „politycznej” filantropii, lecz jako wielką sprawę narodu, który jest narodem wielkim choć prześladowanym ujarzmionym i wykrwawionym, a który domaga się naturalnego, podstawowego prawa każdego narodu: prawa do własnej ojczyzny, do wolności, do bezpieczeństwa i do niepodległości. I oto naród ten postanowił wyzwolić kraj swój i uczynić zeń na nowo swoje państwo niepodległe, a dziesiątki tysięcy synów jego przełożył śmierć w walce o wolność ojczyzny ponad zgodę na hańbę niewoli, na przekleństwo rozproszenia i prześladowań i na ów „los żydowski”, któremu na imię: zagłada.

Tę prawdę potwierdzamy my, stojący w pierwszej linii na froncie walki, walki, nad którą żadna inna jest i nie była sprawiedliwszą, walki o wyzwolenie ojczyzny naszej i zbawienie narodu naszego.

Ijar 5707 (Maj 1947)

Irgun's memorandum on the establishment of the Jewish state in Palestine. Contribution to research on postwar activities of Vladimir Jabotinsky's supporters

The article refers to a memorandum of the right-wing Zionist Irgun Zvai Luemi. Its representatives in the first half of mid 1947 sent to almost all countries that debated at the United Nations on the future of Palestine. Since 1918, Palestine was under British occupation

The members of the Irgun were recruited from revisionists Zionists, the most right-wing part of the movement, which sought to restore the Jewish state. The head of this group was a poet, an activist military Vladimir Jabotinsky. His supporters have proposed: as soon as the abolition of British control over that part of the Middle East; the creation of a Jewish state on the east and west of the river Jordan; allowing the Jews living in Europe unlimited ability to reach Palestine.

It is worth mentioning that the document also reached the followers of Jabotinsky, who in 1944/1945-1949 conducted illegal activities in People's Poland.